

RADA POLONII ŚWIATA

WORLD POLONIA COUNCIL * CONSEIL DE LA POLONIA DU MONDE

3055 LAKESHORE BLVD.W. TORONTO, ON M8V 1K6 CANADA
tel. 416 532 2876 radapoloniiswiata@gmail.com

Uwagi Rady Polonii Świata dot.

„Rządowego programu współpracy z polską Diasporą w latach 2015-2020.”

W drugiej połowie listopada na adres biura RPŚ w Toronto otrzymaliśmy list MSZ RP p. Ministra Tomasza Orłowskiego z załączonym projektem „Rządowego Programu Współpracy z Polską Diasporą na lata 2015-20120”, z prośbą o zapoznanie się i zgłoszenie ewentualnych uwag lub propozycji. Należy podkreślić przychylną reakcję MSZ na prośbę o przesunięcie terminu zgłaszania uwag. Decyzja ta spotkała się z pozytywną oceną środowiska polonijnego i niewątpliwie wpłynęła na poszerzenie obszaru konsultacji.

Program był przesłany również przez placówki dyplomatyczne RP do organizacji polonijnych. W imieniu Rady wystąpiliśmy do organizacji zrzeszonych w RPŚ z prośbą o uwagi i kierowanie ich bezpośrednio do lokalnych placówek dyplomatycznych oraz informowanie Rady. Uważaliśmy, że Rada powinna zająć stanowisko w sprawach wspólnych dla całej Polonii i Polaków z Zagranicy. Niniejsze uwagi są tego odzwierciedleniem i mają na celu podkreślenie pewnych kierunków strategicznych współpracy z Polonią i Polakami z Zagranicy.

Jako całość „Program” został przyjęty pozytywnie, jako próba kompleksowego podejścia do spraw Polonii i Polaków z Zagranicy. Zgłaszane uwagi i uzupełnienia ewaluujące od szczegółowych do bardzo ogólnych świadczą o nieco innych oczekiwaniach Polonii w stosunku do Programu. Szkoda, że w trakcie tworzenia i konsultacji Programu, zwłaszcza w zespole Międzyresortowym, nie włączono przedstawicieli środowisk polonijnych. Zaproponowane opracowanie obejmujące ramy czasowe 2015-2020 skłania do traktowania Programu raczej, jako strategii.

Mamy nadzieję na uzupełnianie i korygowanie Programu w poszczególnych latach.

Zdecydowanie negatywnie odebrana została przez wszystkie środowiska polonijne propozycja zastąpienia zwrotu, **Polonia i Polacy z Zagranicy**, określeniem **Diaspora**. Dotychczasowe określenie wydaje się być bardziej oddającym charakter polskiego uchodźstwa i uwzględnia pewien kontekst historyczny związany z takim określeniem. Zostało ono przyjęte zarówno przez „starą” jak i „nową” Polonię. Należy również dodać, że określenie Polonia przyjęło się w języku angielskim i jest zwrotem w pełni rozpoznawalnym, niewymagającym dodatkowych wyjaśnień. W komentarzu Kongresu Polonii Kanadyjskiej dodano:

„Zupełnie niezrozumiałym wydaje się użyte w par. 1.1 na str.3 w akapicie Polonia, sformułowanie dotyczące Polonii, jako „Polonia to zbiorowość osób urodzonych poza Polską, których przodkowie opuścili Polskę”. Czyżby osoby urodzone w Polsce, a emigrujące w okresie i po II wojnie, czy choćby emigracja posolidarnościowa nie były Polonią?. Niepokój budzi interpretacja tego sformułowana w wystąpieniu min. Sikorskiego podczas prezentacji w Senacie RP w dniu 11 czerwca 2014r. założeń polityki MSZ w stosunku do Polonii, gdzie na str.10 znajdziemy zwrot: „Diaspora polska to wszyscy, którzy dobrze Polsce życzą”.

Należy również zwrócić uwagę na stronę formalną i fakt, że wszystkie dokumenty i ustanowienia prawne w Polsce odwołują się do określenia „Polonia i Polacy z Zagranicy”.

Reasumując, zgłaszamy zdecydowane „nie” wszystkich organizacji polonijnych dla określenia Diaspora. Jesteśmy i pozostajemy, Polonią i Polakami poza granicami Kraju.

Na stronie 5 Programu par.1.3 znajdziemy akapit zaczynający się „potrzeba redefinicji misji Diaspory wobec macierzy”. Może należałoby dodać –oraz Macierzy wobec Polonii i Polaków z Zagranicy.

Jakkolwiek takie postawienie zagadnienia ma pewien sens, warto podkreślić, że Polonia i Rada Polonii Świata określiły swoje cele na Zjeździe w Krakowie w

1992, potwierdzając je na zjeździe Polonii w 2012r. oraz na Zjeździe RPŚ, w 2013r., co zostało umieszczone w zatwierdzonym Statucie Rady.

„RPŚ jest porozumieniem organizacji polonijnych na świecie, zjednoczonych w swoich celach i zadaniach, wynikających z szeroko rozumianego interesu Narodu Polskiego.

Jej cele, niezależnie od zmienionej sytuacji politycznej w Polsce pozostają podobne i obejmują:

- koordynację współpracy organizacji członkowskich Rady oraz integrację środowisk Polonii i Polaków na całym świecie a także pomoc mniejszym skupiskom polonijnym,*
- propagowanie i obronę dobrego imienia Polski i Polaków,*
- występowanie w imieniu zrzeszonej Polonii i reprezentacja wobec władz RP,*
- promowanie spraw polskich i polonijnych na arenie międzynarodowej,*
- promowanie spraw polskich mniejszości narodowych i obrona ich interesów,*
- zachowanie polskiego dziedzictwa i kultury,*
- promowanie i zachowanie języka polskiego w krajach osiedlenia, ”*

Tak więc, zorganizowana Polonia ma wizję swojej współpracy z Macierzą. Stwierdzenie na str. 7 Programu „organizacje polonijne skupiają jednak zaledwie kilka procent polskiej Diaspory” jakkolwiek jest prawdziwym, to powinno być zweryfikowane w kontekście aktywności społecznej. Warto się zastanowić, jaki procent polskiego społeczeństwa, podobnie zresztą na Zachodzie, jest członkami partii, które traktowane są, jako aktywne społecznie. Czy procentowo nie są to podobne a może nawet mniejsze liczby? (dla przykładu dane na lipiec 2013-partia PO-42 636 członków, PiS –listopad 2012-21 766)

Nasze zwrócenie na to uwagi, wynika z sygnalizowanego przez wiele organizacji faktu, „niezauważania” istniejących od wielu lat organizacji polonijnych. Polonia cierpliwie oczekuje na rzeczywiste partnerskie traktowanie zorganizowanej Polonii. Pewnym rozwiązaniem miały być tworzone przy placówkach dyplomatycznych Rady Konsultacyjne. Niestety w wielu krajach są to zespoły zupełnie przypadkowe i stworzone z pominięciem przedstawicieli zasłużonych organizacji polonijnych. W ich skład wchodzi często osoby, choć zasłużone w jakiejś dziedzinie, ale niemające rozeznania w sprawach polonijnych. Tak, więc kwestia udziału organizacji polonijnych w tworzeniu Rad przy Konsulatach została

całkowicie wypaczona, przez co również odebrana przez większość, jako próba dzielenia Polonii. Nie sadzimy, że było to intencją twórców koncepcji Rad Konsultacyjnych.

Następnym ważnym zagadnieniem, które jakkolwiek znalazło się na str.11 p. III B, jako: „*Zapewnienie możliwości uczestniczenia w kulturze narodowej; umacnianie polskiej tożsamości*” zostało w Programie niejako sprowadzone tylko do spraw kultury. Sprawa **zachowania i umacniania polskiej tożsamości** szczególnie na emigracji, to najważniejsza dla Polski i Polonii sprawa. W opinii wielu organizacji polonijnych, jest to od lat jeden z najważniejszych celów istnienia i działania zorganizowanej Polonii. **Tożsamość narodowa, określana często „polskością” to język polski, to nasze tradycyjnie czczone i obchodzone święta kościelne, to nasze zwyczaje, nasza kultura, to organizowanie ważnych patriotycznych uroczystości rocznicowych, to nawiązanie do naszej historii, naszych osiągnięć, to cześć oddawana zasłużonym Polakom.** Wielkie zasługi na tym polu mają istniejące od wielu lat organizacje polonijne, polskie parafie, zespoły folklorystyczne, fundacje i instytucje finansowe wspierające Polonię. **W tej to właśnie dziedzinie potrzebna jest wspólna strategia władz RP i Polonii i właściwe potraktowanie tak ważnego tematu w proponowanym Programie.**

Z zagadnieniem naszej tożsamości narodowej, bardzo blisko związana jest sprawa Propagowania i Obrony Dobrego Imienia Polski i Polaków. Zupełnie niezrozumiałym jest pomijanie lub minimalizowanie tego tematu. Trudno wręcz znaleźć w Programie odniesienie do tych spraw, poza zdaniem na str.9 „*współdziałanie w utrwalaniu rzetelnego wizerunku Polski w świecie...*”. Nie trzeba nikogo przekonywać, jak wiele pozostało w tej mierze do zrobienia. W naszej opinii jest to szeroko pojęta „polityka wizerunkowa” obejmująca: (cyt. z uwag KPK)

a) propagowanie osiągnięć Polski i Polaków oraz wkładu do rozwoju cywilizacyjnego w dziedzinach, nauki, kultury, polityki oraz walki o wolność i sprawiedliwość, poprzez organizowanie sympozjów, wystaw, prezentacji medialnych oraz,

b) aktywne uczestnictwo w odkłamywaniu historii Polski i Polaków oraz reagowaniu na wszystkie próby fałszowania historii,

c) obrona Dobrego Imienia Polski i Polaków, szczególnie w kontekście II wojny światowej i prób fałszowania postaw Polaków w okresie okupacji niemieckiej (a nie tylko nazistowskiej), czy wyolbrzymianego polskiego antysemityzmu przy całkowitym pomijaniu ofiarności Polaków w ratowaniu Żydów,

*Proponowany Program powinien sprawy kształtowania wizerunku Polski i Polaków potraktować z większą troską, mając na uwadze interes Narodu Polskiego. W opracowaniu w p.II.3 „Polityka wobec polskiej Diaspory” na str. 9 - 11 zagadnienie to zupełnie pominięto. Naszym zdaniem Program powinien być uzupełniony o punkt: „**Polityka historyczna i wizerunkowa**”. Warto tutaj podkreślić, że problem ten był uprzednio wielokrotnie adresowany kierownictwu MSZ. **Polonia i Polacy z Zagranicy reprezentują sobą duży potencjał do wykorzystania, pod warunkiem istnienia skoordynowanego z władzami RP programu Polskiej Polityki Historycznej.***

Sprawą, która ciągle budzi wiele zastrzeżeń jest proces konkursowy na dofinansowanie działalności polonijnej. Wiele niejasności powstało wokół kryteriów kwalifikacyjnych zgłaszanych projektów jak również, sposobu rozpatrywania i oceny wniosków. Czy nie byłoby właściwym włączenie do zespołu kwalifikującego wnioski doświadczonych przedstawicieli środowiska polonijnego?

Otrzymaliśmy również wiele uwag szczegółowych, które zostały przesłane bezpośrednio do polskich placówek dyplomatycznych. Sądzymy, że zostaną one włączone do materiału dyskusyjnego dot. Rządowego Programu. Niniejsze opracowanie ma na celu zwrócenie uwagi na sprawy najważniejsze, strategiczne i z pewnością nie wyczerpuje tematu. Pozostaje cała gama spraw ważnych, jak choćby pomoc Polakom na Wschodzie, pomoc w powrotach do Polski i innych spraw wymagających właściwego potraktowania.

Tylko partnerska współpraca władz RP i Polonii, może przyczynić się do wykorzystania potencjału prawie dwudziestomilionowej rzeszy osób

mieszkających poza Polską, którzy Polskę uważają za swoją ojczyznę lub ojczyznę swoich przodków. Jak ważne są wzajemne relacje Polska –Polonia najlepiej ujął w swoim wystąpieniu Ojciec Święty Jan Paweł II, zwracając się Polonii amerykańskiej w Detroit w 1987: „**Polonia jest ważna dla Polski, tak jak Polska jest ważna dla Polonii**”.

Jesteśmy przekonani, że wspólne działania Polonii na świecie i władz RP będą służyły szeroko rozumianej Polskiej Racji Stanu.

Z wyrazami uszanowania,

Jan Cytowski

Przewodniczący RPŚ

Toronto, grudzień 2014.